

Raad voor Maatschappelijk Welzijn

Zitting van 20 januari 2011 - 19:00 uur

Oude Raadzaal

Aanwezig

De heer Geert Versnick, voorzitter

De heer Erwin Lampaert, de heer Paul Pataer, mevrouw Chantal Sysmans, mevrouw Anna Inghelram, mevrouw Anne Bottequin, de heer Dirk Holemans, mevrouw Ingrid Vandaele, de heer Christian Bauwens, de heer Jurgen Bockstaele, de heer Cedric Verschooten, mevrouw Aline Maes, de heer Jeroen Lemaitre, de heer Pascal Verbeke, de heer Frank Wijnakker, zittingsleden

De heer Luc Kupers, secretaris

Sociale Dienstverlening - Beleidsondersteuning Juridische Dienst

**11 2011_RMW_00011 Beleidsnota - Naar een accurater handhavingsbeleid in OCMW
Gent
Voorstel: Goedkeuring**

De Raad voor Maatschappelijk Welzijn

Aanleiding / feiten en context

De opdracht van het OCMW is om mensen een menswaardig bestaan te verzekeren en hen een recht op maatschappelijke integratie onder vorm van leefloon of tewerkstelling te garanderen.

Begeleiden naar maatschappelijke integratie impliceert mensen helpen hun rechten uit te putten, maar hen ook coachen bij het naleven van hun plichten.

De zorg dat de cliënt zijn plichten naleeft, noemen we handhaving.

We willen een grotere klemtoon leggen op handhaving, zonder echter de zorg voor de begeleiding van de allerzwaksten uit het oog te verliezen.

Immers, door sociale fraude te verhinderen, houden we het maatschappelijk draagvlak voor minimumuitkeringen sterk. In tijden dat overheidsmiddelen schaarser worden is het bovendien des te belangrijker dat uitkeringen terecht komen bij wie ze echt nodig heeft.

Motivering

Gelet op artikels 3, 11, 19§2, 22§1, 30 en 31 van de Wet betreffende het recht op maatschappelijke integratie van 26 mei 2002;

Gelet op de artikels 1, 36, 50 en 60§1 en § 3 van de Organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de OCMW's;

Gelet op artikel 458 Strafwetboek;

Gelet op de sterkere klemtoon die OCMW Gent wenst te leggen op het naleven van de plichten van de cliënt;

Strategisch kader

Dit besluit kadert in volgende doelstelling(en): De activering van onze cliënten bevorderen

Openbaarheid van bestuur

Dit besluit is ter inzage.

Financiële informatie

Budget:	Nee
Motivering:	Is nieuw beleidsaccent waarvoor geen budgetten werden voorzien.
Exploitatie of investering?:	Exploitatie
Verbintenis:	Nee
Geschatte inkomsten:	0
Geschatte uitgaven:	106000
Motivering:	Voor de oprichting van de controle- en inspectiecel is de aanwerving van 2 maatschappelijk werkers nodig.
Kostenplaats:	80316 - Administratie AMD - Juridische dienst
Categorie:	62031 - Bezold. gewone contractuelen

Adviezen**HR - personeel**

Datum:	9 december 2010
Advies:	Gunstig
Motivering:	geen budget voorzien - TYPE II
Bijlagen:	

Voorstel van besluit

Met

- 10 stemmen voor:
- 4 stemmen tegen:
- 1 onthoudingen:

Artikel 1

De visie op handhaving

Artikel 2

De in de nota geschetste acties op korte en lange termijn

Artikel 3

De oprichting van de controle- en inspectiecel

Artikel 4

De vervanging van 2 maatschappelijk werkers die de cel zullen bemannen

Artikel 5

De voorliggende tekst(en) als bijlage(n) bij dit besluit opgenomen

Bijlagen

- handhavingsbeleid_nota_AZ20101221.doc

Naar een accurater handhavingsbeleid in OCMW Gent

Korte inhoud van deze nota:

1. Visie op handhaving
2. Wettelijk kader
3. Plan van aanpak
 - 3.1. Korte termijn
 - 3.2. Langere termijn
 - 3.3. Uitbouw controle- en inspectiecel
4. Implementatie en communicatie
5. Besluiten
6. Bijlagen
 - a. Algemeen juridisch kader
 - b. Invulling van de toekenningsvoorwaarden
 - c. Concrete situaties die moeten worden aangepakt
 - d. GSIW-projectfiche
 - e. Verslag van themadag handhaving

1. VISIE OP HANDHAVING

Onze missie als OCMW is Gentse burgers een menswaardig bestaan verzekeren en hen een recht op maatschappelijke integratie onder vorm van leefloon of een tewerkstelling te garanderen. In onze beleidsnota omschreven we die opdracht als duurzame activering, waarbij we vertrekken vanuit vertrouwen en een positief motiverende aanpak.

Tegenover de rechten van de cliënt staan ook plichten. De zorg dat de cliënt zijn plichten naleeft, noemen we handhaving.

We zorgen dat cliënten hun plichten naleven door een:

- **preventieve** aanpak: we informeren cliënten van in het begin van de hulpverlening over hun rechten en plichten en we motiveren hen om hun verplichtingen na te komen.
- **curatieve** aanpak: we herhalen het belang van het naleven van afspraken, we gaan cliënten confronteren als blijkt dat afspraken niet worden nagekomen, we gaan afspraken schriftelijk vastleggen in een contract.
- **repressieve** aanpak: wanneer cliënten hun verplichtingen niet naleven, leggen we sancties op. We zoeken sociale fraudeurs actief op en treden er tegen op. Zo vermijden we misbruiken van het sociale vangnet.

Handhaving zien we als een onderdeel van onze hulpverlenende aanpak.

Begeleiden naar maatschappelijke integratie impliceert mensen helpen hun rechten uit te putten maar ook hen coachen bij het naleven van hun plichten.

Bovendien: door sociale fraude te verhinderen, houden we het maatschappelijk draagvlak voor minimumuitkeringen sterk. In tijden dat overheidsmiddelen schaarser worden is het bovendien des te belangrijker dat uitkeringen terechtkomen bij wie ze echt nodig heeft.

Handhaving is niet nieuw: de zorg voor het naleven van plichten door de cliënt zit uiteraard al van oudsher ingebakken in onze manier van werken.

De term op zich is wel nieuw, en ook de gestructureerde en systematische aanpak ervan: de uitbouw van een accuraat handhavingsbeleid.

Deze nota wil daartoe de eerste aanzet zijn.

We blijven bij dit alles wel zorg dragen voor de begeleiding van de allermaksten.¹

2. WETTELIJK KADER

Het handhavingsbeleid speelt zich af binnen de grenzen van het wettelijk kader, met name de OCMW-wetgeving en de wetgeving op het beroepsgeheim.

De OCMW-wetgeving omschrijft de plichten van de cliënt en de manier waarop het OCMW kan optreden als de cliënt deze plichten niet naleeft.

Voor een volledig wettelijk kader verwijzen we naar bijlage 1.

We benadrukken hier dat er een verschil is tussen sanctioneren in de methodische betekenis en sanctioneren in juridische betekenis.

Juridisch gezien is er slechts sprake van een sanctie als de cliënt :

- het GPMI² niet naleeft
- verzuimt bestaansmiddelen aan te geven of onvolledige verklaringen aflegt.

Deze sanctie noemen we een schorsing.

Stopzetten van het leefloon is juridisch gezien geen sanctie. Het leefloon zetten we stop als de cliënt:

- niet meewerkt aan het onderzoek
- niet werkbereid is.

Dit zijn immers toekenningsvoorwaarden van het leefloon. Dit betekent dat –als men hier niet aan voldoet– er geen recht is op leefloon.

Het juridisch onderscheid tussen een sanctie en een stopzetting is van belang omdat de voorwaarden, de te volgen stappen en de gevolgen verschillend zijn. Daardoor heeft dit juridisch onderscheid gevolgen voor de begeleiding cliënten of op methodisch vlak.

¹ De Nederlandse Prof. Dr. Trudie KNIJN verwoordt in een toespraak o.i. heel goed wat ons uitgangspunt moet zijn: "Ik onderschrijf de stelling van Leene en Blauw dat een polarisatie van meningen over een harde of een zachte aanpak zinloos is en meer nog dat het louter hanteren van een zachte of een harde aanpak door de re-integratie instanties zeer schadelijk kan zijn. Schadelijk omdat een harde aanpak een geforceerde re-integratie bewerkstelligt voor mensen die dat niet aankunnen en die dus snel zullen terugvallen. Maar ook schadelijk omdat een zachte aanpak calculerende mensen teveel ruimte geeft om de uitkering naar hun hand te zetten. De methodische benadering vraagt echter wel een goede inschatting van het type cliënt dat u voor zich heeft, een inschatting die u wellicht op basis van uw expertise wel kunt maken maar die misschien meer methodische ondersteuning, intervisie en training vereist dan nu geboden wordt in uw werkorganisaties."

² Geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie

3. PLAN VAN AANPAK

Willen we komen tot een accuraat handhavingsbeleid, dan:

- zullen we afspraken moeten hebben over “**controle aan de poort**”, namelijk bij de start van de hulpverlening nakijken of de toekenningsvoorwaarden vervuld zijn, maar evengoed over “**controle onderweg**” tijdens de hulpverlening.
- zullen we op **korte** termijn een aantal initiatieven moeten nemen en daarnaast ook plannen wat op **langere** termijn realiseerbaar is.
- zullen we maatregelen moeten nemen op **individueel cliëntniveau** maar ook structureel; bijvoorbeeld door **beleidsmatige** afspraken te maken met externe diensten

3.1 Acties op korte termijn

We sommen eerst even alle acties op die we op korte termijn voorzien:

- uitbouw van een controle- en inspectiecel. Dit is een belangrijk project op zich; vandaar dat we het afzonderlijk behandelen – (zie 3.3).
- accurate handhaving “aan de poort en onderweg” : strikter toezien op de toekenningsvoorwaarden
- uitwerken van oplossingen voor veel voorkomende vragen rond fraude waar maatschappelijk werkers mee zitten
- uitbouw van beleidsmatige samenwerkingsverbanden met externe partners
- informeren van de doelgroep (preventie)
- uitwerken van een duidelijker kader rond activering en handhaving:
 - o sanctionering via aanvullende hulp of GPMI
 - o stopzetting leefloon
 - o werkbereidheidstoets/ dringende en verplichte tewerkstelling
 - o heraanvraag leefloon na dringend ontslag art.60 of na stopzetting omwille van gebrek aan werkbereidheid

a. **Handhaving “aan de poort en onderweg”: de toekenningsvoorwaarden strikter invullen**

We willen de klemtoon leggen op een striktere toepassing van de toekenningsvoorwaarden, zowel bij de aanvang als tijdens de hulpverlening.

De cliënt zal meer dan voorheen moeten bewijzen dat hij aan deze toekenningsvoorwaarden voldoet.

We leggen een nog grotere focus op werkbereidheid. Daartoe werken we een duidelijker kader uit rond sanctionering, stopzetting leefloon/levensminimum en verplichte tewerkstelling.

Dit kader leggen we voor in een aparte nota.

Voor de invulling van de toekenningsvoorwaarden verwijzen we naar bijlage 1.

We zullen ook onderzoeken of het een meerwaarde is om op basis van risicoprofielen bepaalde cliënten sterker te controleren. Dergelijk risicoprofiel wordt bij de intake van elke cliënt opgemaakt en geeft op basis van bepaalde objectieve kenmerken aan, of de cliënt behoort tot een groep met meer kans op fraude. In dit profiel kunnen zaken opgenomen worden die te maken hebben met:

- risico op niet aangegeven inkomsten, al dan niet uit oningeschreven werk
- risico op niet correct aangegeven gezinssituatie
- risico op (verdoken) niet werkbereidheid

b. Een handelingskader uitwerken voor veel voorkomende vragen.

Medewerkers signaleren soms situaties die vragen oproepen maar waar ze niet meteen weten hoe er mee om te gaan.

Voorbeelden van dergelijke situaties of vragen zijn :

- hoe moeten de maatschappelijk werkers omgaan met de problematiek van steeds wisselende gezinssamenstellingen en het vermoeden van schijnrechtscheidingen ?
- hoe moeten de maatschappelijk werkers omgaan met nieuwe aanvragen tot steunverlening na stopzetting steun wegens gebrek aan medewerking of niet naleven toekenningsvoorwaarden ? (*Noot: in de nota van de werkgroep activering wordt op deze vraag reeds een eerste antwoord gegeven*)
- welke richtlijnen kunnen we geven aan de maatschappelijk werkers met betrekking tot kandidaat-gezinsherenigers ?
- hoe moeten maatschappelijk werkers omgaan met eventuele rechten op uitkeringen in het herkomstland ?
- hoe kunnen we omgaan met de problematiek van de schijnvennootschappen en de neparbeidscontracten ?
- ...

Voor elk van die vragen of gesignaleerde situaties werken we een oplossing uit en communiceren die aan de maatschappelijk werkers.

c. uitbouwen van samenwerkingsverbanden met externen

De voorzitter overlegt over het handhavingsbeleid met de **burgemeester en bevoegde schepenen**.

De coördinator activering voert besprekingen om tot nauwere samenwerking te komen met **VDAB, taalaanbodverstrekkers en interimkantoren**.

We verwijzen hiervoor naar een aparte nota.

We werken aan een efficiëntere samenwerking met **Loket Migratie van de Stad** op vlak van inschrijvingen in het rijksregister en afleveringen vreemdelingenkaarten voor wat betreft de nieuwe EU-burgers.

De Juridische Dienst werkt aan een samenwerking met het **Arbeidsauditoraat en de politie**. Door deze samenwerking krijgen beide partijen inzicht in elkaars werkwijze en visie

rond sociale fraude. Deze inzichten maken het mogelijk om rekening te houden met elkaars werkwijzen. Bovendien leidt een samenwerking er toe dat cruciale nuttige informatie die aan het licht komt in het kader van een gerechtelijk of opsporingsonderzoek ons bereikt. Een nauwere samenwerking laat ook toe dat voor het arbeidsauditoraat cruciale nuttige informatie (te verstrekken door OCMW Gent) zijn weg vindt naar daar ("knipperlichten").

De Arbeidsauditeur heeft reeds laten weten dat hij met ons een protocol wil uitwerken.

We bespraken met onze contactpersoon bij het Arbeidsauditoraat de mogelijkheid om greep te krijgen op sociale inspecties en het parket. Hij stelde voor om het Arbeidsauditoraat hierin een sleutelrol te geven. Dit heeft als voordeel dat wij één centraal aanspreekpunt hebben.

Ook met de politie willen we de mogelijkheid van een betere samenwerking gaan bekijken. Het is de bedoeling om met de politiediensten afspraken te maken rond het samenwerken in het kader van het voeren van een sociaal onderzoek, het brengen van huisbezoeken en het doorgeven van vaststellingen door de buurtinspecteur en vice versa.

d. informatie aan de doelgroep

Omdat preventief werken een heel belangrijk onderdeel is van handhaving, is het essentieel om de doelgroep goed te informeren. We geven nu al de cliënten duidelijkheid over de afspraken en voorwaarden waaronder we onze hulpverlening aanbieden.

Maatschappelijk werkers hebben een belangrijke taak bij het informeren van de cliënten. Van in het begin en doorheen heel de hulpverlening, duiden ze de cliënten wat hun rechten en plichten zijn en wat de gevolgen zijn als ze hun plichten niet nakomen.

Bij het begin van elke hulpverlening zal elke cliënt een verplichte infosessie bijwonen. Voor de Nederlandstalige cliënten is dat de "Infocmw" van de emancipatorische werking, voor de anderstalige cliënten is dat GOAL.

Verder zal ook de infodienst onze communicatiekanalen (Blad voor de Burger, infoschermen, brochure,...) inzetten om de cliënten te informeren over ons handavingsbeleid.

Naast de samenwerking met de infodienst, zullen we ook samenwerken met de ervaringsdeskundige en/of de wegwijzerwerking en het team intercultureel bemiddelaars.

e. duidelijker kader rond sanctioneren binnen activering

Hier verwijzen we naar de **afzonderlijke nota** van de werkgroep Activering die een aantal voorstellen doet op dit vlak.

De **werkgroep Studenten** bekijkt hoe ze de aanwezigheid van leefloonstudenten in de lessen in het secundair onderwijs kunnen opvolgen.³

De werkgroep Studenten zal volgende stappen zetten:

- een oplisting maken van de verschillende scholen waar deze leerlingen zijn ingeschreven (manuele telling).

³ In het kader van de bestrijding van kinderarmoede willen we ook de aanwezigheid in het basisonderwijs van kinderen van cliënten sterker opvolgen. Daartoe leggen we momenteel contacten met het basisonderwijs. Bedoeling is om in het voorjaar 2011 afspraken te formaliseren.

- op basis van deze lijst zal blijken voor welke groep het betrokken onderwijsnet kan aangesproken worden voor ondersteuning in de opvolging van het normaal leertraject (o.a. registratie aanwezigheden) bijvoorbeeld voor stedelijk onderwijs de schepen....

- deze maatregel kan als ondersteuning dienen naast de individuele opvolging van deze leerlingen door de maatschappelijk werker.

De individuele opvolging gebeurt via het GPMI, opvragen rapporten, contacten klastitularis/CLB.

We kunnen bekijken om ook voor leerlingen secundair een schema uit te werken om het studieverloop in het verslag meer overzichtelijk en uniform te brengen.

In het **overleg lijnbewaking** bekijken we hoe we er voor kunnen zorgen dat GPMI's nog meer concreet worden geformuleerd.

Het model-GPMI "activeren" zullen we differentiëren per verplichte module, zodat de maatschappelijk werkers in die model-GPMI's automatisch de concrete verwachtingen naar de cliënt aantreffen.

3.2 Acties op langere termijn

De acties op een rij:

- procedures om een doorgedreven sociaal onderzoek te vergemakkelijken;
- draaiboek rond het neerleggen van klachten
- herbekijken beroepsgeheim

a) Procedures en richtlijnen uitwerken om een doorgedreven sociaal onderzoek makkelijker te maken

Voorbeelden hiervan zijn:

- de mogelijkheid van bankonderzoek verder uitwerken en opnemen in het draaiboek
- verder onderzoeken hoe men onderzoek kan voeren naar eigendommen of mogelijke rechten op uitkering in het buitenland
- hoe accuraat omgaan met het vrijwillig verzaken aan eigen inkomsten
- ...

b) Uitbouwen van een lijn over de gevallen waarin we klacht neerleggen en uitschrijven van een draaiboek rond deze procedure

Tot op vandaag gebruiken we reeds de mogelijkheid om klacht neer te leggen bij het Arbeidsauditoraat, zij het niet frequent.

Het lijkt ons echter dat een frequenter gebruik van deze mogelijkheid zeker zal bijdragen aan een afschrikeffect.

Momenteel overtuigen enkel de meest flagrante gevallen van sociale fraude de maatschappelijk werker of het BCSD om een klacht neer te leggen, zonder dat hier een duidelijke richtlijn rond bestaat.

Het is dan ook aangewezen om een lijn uit te werken rond het neerleggen van klacht en om deze procedure in een draaiboek te gieten, zodat voor bestuurders en maatschappelijk werkers ook duidelijk omschreven wordt wat deze procedure allemaal inhoudt.

c) Herbekijken van het eindverslag van de werkgroep beroepsgeheim

Het eindverslag van de werkgroep Beroepsgeheim (Raad dd.) is een handelingskader waarbij steeds verschillende belangen, wetgevingen en regels moeten afgewogen worden. De werkgroep heeft destijds reeds een afweging gemaakt tussen deze verschillende wetgevingen en belangen die spelen in de vernoemde situaties van het beroepsgeheim.

Gelet op de nieuwe klemtoon die wordt gelegd zullen in het eindverslag van de werkgroep Beroepsgeheim een aantal nuances moeten gebracht worden en een aantal zaken explicieter moeten worden gesteld.

3.3 Controle- en inspectiecel

Opdracht

Deze cel zou als voornaamste opdracht hebben maatschappelijk werkers te ondersteunen die individuele cliëntdossiers hebben waarin ze vermoedens hebben van sociale fraude of oneigenlijk gebruik en dit door:

- het uitvoeren van frequente huisbezoeken
- het verrichten van vaststellingen
- het uitvoeren van bijkomend sociaal administratief onderzoek

Daarnaast moet de cel onderzoekswerk verrichten voor het beleid en samenwerkingsverbanden uitwerken met externen.

Deze cel zal zich enerzijds focussen op individuele dossiers, maar zal anderzijds ook focussen op specifieke risicogroepen (bijvoorbeeld deeltijdse tewerkstelling in de horeca, situaties die op samenwoonstfraude kunnen wijzen).

Aansturing

De Juridische Dienst stuurt deze cel juridisch aan, de stafmedewerker van de lijnbewaker methodisch.

Personeel

Twee maatschappelijk werkers, die hiervoor volledig worden vrijgesteld, zullen deze controlecel bemannen. Er wordt een comptentieprofiel opgesteld van deze functies, waarna er een oproep zal gebeuren onder de maatschappelijk werkers van de sociale dienst. Voor hun vervanging op de werkvloer wordt budget vrijgemaakt.

Deze cel zal ondersteund worden vanuit het OTC.

Subsidie GSIW

Voor deze controlecel, en meer bepaald voor het luik “werk” werden subsidies aangevraagd bij “Gent, Stad in Werking”. Zie projectfiche in bijlage 4.

De Beleidsgroep van Gent, Stad in Werking oordeelde evenwel op 1 december 2010 dat dit project in zijn huidige omschrijving té zeer aansloot bij de reguliere opdracht van het OCMW en té weinig extra meerwaarde aantoonde.

Er is wel een mogelijkheid het project te herschrijven en in januari 2011 opnieuw in te dienen. De nadruk zal dan nog meer op het tewerkstellingsaspect moeten liggen.

4. IMPLEMENTATIE en COMMUNICATIE

Met de info- en communicatiedienst zal een communicatieplan worden uitgewerkt om dit handhavingsbeleid te communiceren, zowel naar de burger toe als naar de doelgroep, als naar onze belangrijke partners (bijvoorbeeld VDAB), als intern.

Wat dit laatste betreft, was de studiedag op 6 december een belangrijk event. Het verslag van de procestafels op deze studiedag vindt u als bijlage 5. Rond de voorstellen die in de procestafels zijn gedaan, zal een plan van aanpak opgemaakt worden in de loop van januari.

Nadien zal gewerkt worden met de klassieke kanalen (nieuwsbrieven, bespreking op équipe- en teamvergaderingen, ...) om het handhavingsbeleid binnen onze organisatie kenbaar te maken.

We willen benadrukken dat de grotere focus op de plichten van de cliënt een proces is en niet in één dag kan gerealiseerd worden. Er is een mentaliteitswijziging en een cultuurverandering nodig.

Niettegenstaande deze acties is het niet evident om dergelijk proces op gang te trekken. Er is immers grote werkdruk en er is nog geen volledige omkadering.

We stellen dan ook voor om het deel van dit proces dat we beschrijven in bijlage 2 op te starten in een kleine groep, m.n. de themawerking rond de nieuwe EU-burgers⁴. Dit heeft tot voordeel dat daar op zeer korte termijn kan gestart worden, waardoor het mogelijk is om in te gaan tegen het oneigenlijk gebruik van OCMW-steun en een aantal in de praktijk vastgestelde probleemsituaties. Op die manier proberen we ook het aanzuigeffect⁵ te verkleinen. Tot slot geeft dit ons de mogelijkheid om een aantal zaken uit te testen en (nieuwe) principes in de praktijk om te zetten. De concreet aan te pakken situaties staan in bijlage 3.

We breiden dit proces op korte termijn stapsgewijs uit in de volledige sociale dienst.

De juridische dienst trekt het thema handhaving, inclusief de controlecel. De stafmedewerker lijnbewaking staat in voor de methodische input op de centrale aansturing (o.a. door overlegmomenten).

We zullen een werkgroep handhaving opstarten met volgende functiegroepen: juristen, de stafmedewerker lijnbewaking, de cel controle, (hoofd)maatschappelijk werkers, trajectbegeleider, ICB'er en de ervaringsdeskundige.

We zullen met de bestaande werkgroepen nauw samenwerken: de werkgroep activering, de werkgroep studenten, de werkgroep beroepsgeheim, de werkgroep themawerking vreemdelingen. Nieuw ontwikkelde instrumenten zullen we verspreiden via vormingen.

Last but not least zullen we een draaiboek worden opmaken waarin heel concrete richtlijnen en tools worden gegeven aan maatschappelijk werkers om deze visie heel gericht naar de praktijk om te zetten en hen te ondersteunen in hun begeleidings- en controleopdracht.

⁴ In een eerste fase de 'nieuwe' EU-burgers met volgende verblijfsdocumenten die een nieuwe aanvraag doen : - bijlage 19
- E-kaart
- A-kaart

In een tweede fase de 'nieuwe' EU-burgers met dezelfde voormelde verblijfsdocumenten, die reeds een bestaand dossier hebben (namelijk telkens bij de eerstvolgende verlenging of herziening).

⁵ Het aantal EU-burgers in steun is momenteel 18 % (in 2006 : 5 %). In de eerste helft van 2010 waren 27% van de nieuwe aanvragen van nieuwe Eu'ers.

5. **BESLUIT**

Waarvoor vragen we goedkeuring?

- **princiepief akkoord voor de visie**
- **akkoord voor de geplande acties op korte en langere termijn**
- **akkoord voor oprichting controle- en inspectiecel**
- **akkoord voor de vervanging van 2 maatschappelijk werkers die de cel zullen bemannen**

6. **OVERZICHT BIJLAGEN**

1. Wettelijk kader
2. Invulling toekenningsvoorwaarden
3. Toelichting in verband met concreet aan te pakken situaties
4. GSIW-projectfiche

BIJLAGE 1

Wettelijk kader

Voorwaarden en verplichtingen in de OCMW-wetgeving

Tegenover het recht op leefloon (en bij uitbreiding levensminimum) staan bepaalde voorwaarden en verplichtingen.

Deze kan men in twee groepen opdelen:

- de voorwaarden om een recht te openen én te behouden. Dit zijn de toekenningsvoorwaarden (vb. werkbereidheid, behoeftigheid) Indien deze niet zijn voldaan is er geen recht op leefloon/levensminimum.
- de na te leven verplichtingen die te maken hebben met het voorkomen van fraude en misbruik (vb. tewerkstelling aangeven, samenwonen aangeven). Indien deze verplichtingen niet worden nageleefd, volgen er sancties.

Relevante toekenningsvoorwaarden⁶ :

- Medewerking aan het sociaal onderzoek⁷
- Behoeftigheid (onvoldoende bestaansmiddelen)⁸
- Werkbereidheid⁹
- Uitputten van rechten¹⁰

Als aan deze voorwaarden niet is voldaan, ontstaat er geen recht op leefloon/levensminimum.

Indien tijdens de hulpverlening niet langer voldaan is aan de voorwaarden zal het leefloon/levensminimum worden stopgezet (juridisch gezien is dit dus geen sanctie !)

Relevante verplichtingen van de cliënt :

- Alle gekende bestaansmiddelen aangeven en juiste en volledige verklaringen afleggen over alles wat het bedrag aan leefloon kan beïnvloeden¹¹
- Naleven van de verplichtingen die zijn opgenomen in het GPMI¹²

Indien de cliënt niet voldoet aan deze verplichtingen kunnen er sancties (zie verder) worden opgelegd.

⁶ We beperken ons tot de voor handhaving relevante voorwaarden. Art. 3 RMI-wet stelt ook nog volgende voorwaarden :

- werkelijke verblijfplaats in België
- meerderjarig zijn
- de nationaliteitsvoorwaarde

⁷ Art. 19§2 en 22§1 RMI-wet; Art. 60§1 Organieke Wet

⁸ Art. 3,4° RMI-wet; Art.1 Organieke Wet

⁹ Art. 3,5° RMI-wet; Art. 60§3 al.2 Organieke Wet

¹⁰ Art. 3,6° RMI-wet; Art. 4 RMI-wet; Art. 60§3 al.2 Organieke Wet

¹¹ Art. 30§1 RMI-wet; Art. 60§3 al.2 Organieke Wet

¹² Art. 11 RMI-wet; Art. 30§2 RMI-wet; Art. 60§3 al.2 Organieke Wet

Relevante verplichtingen van het OCMW :

- Menswaardig bestaan verzekeren¹³ en recht op maatschappelijke integratie (via tewerkstelling of LL)¹⁴?
- Informatieverplichting¹⁵
- Voeren van sociaal onderzoek¹⁶

Sancties

Administratieve sancties : ¹⁷

Hiermee bedoelen we de sancties die het OCMW kan opleggen. Het gaat over de schorsing.

De schorsing kan worden opgelegd voor :

- het niet-naleven van het GPMI
- het verzuim bestaansmiddelen aan te geven of het afleggen van onvolledige of onjuiste verklaringen.

De duur en de modaliteiten van de schorsing in deze twee gevallen zijn wel verschillend.

Strafrechterlijke sancties :¹⁸

Deze worden opgelegd door de Rechtbank. Het gaat over een geldboete en/of een gevangenisstraf.

De Rechtbank kan deze uitspreken voor (met daar bovenop de toepassing van andere strafbepalingen) :

- het bedrieglijk verzuim om bestaansmiddelen aan te geven
- wetens en willens afleggen van valse verklaringen of opmaken van valse attesten over de sociale of gezondheidstoestand met de bedoeling om een leefloon te krijgen waarop men geen recht heeft

Het OCMW (door klachtneerlegging) of het Parket of Onderzoeksrechter (ambtshalve gestart onderzoek) kunnen het onderzoek naar deze misdrijven in gang zetten.

Beroepsgeheim¹⁹ :

De wet zegt dat men zijn beroepsgeheim schendt indien men spontaan en vrijwillig (“wetens en willens”) toevertrouwde of waargenomen geheimen bekendmaakt.

¹³ Art. 1 Organieke Wet

¹⁴ Art. 2 RMI-wet

¹⁵ Art. 17 RMI-wet

¹⁶ Art. 19 RMI-wet; Art. 60§1 Organieke Wet

¹⁷ Art. 30 RMI-wet; Art. 60§3 al.2 Organieke Wet

¹⁸ Art. 31 RMI-wet; Art. 60§3 al.2 Organieke Wet

¹⁹ Art. 458 Strafwetboek; Art. 36, derde lid en Art. 50 OCMW-wet (juiste verwijzing nog zoeken)

Op de schending van het beroepsgeheim staan strafrechtelijke sancties (gevangenisstraf van acht dagen tot zes maanden en/of een geldboete van 100 tot 500 euro (x 5,5)).

Naast deze strafsancties kan er nog een burgerlijke schadevergoeding worden gevraagd omwille van de schending van het beroepsgeheim.

Statutaire ambtenaren die het beroepsgeheim schenden, stellen zich bovendien bloot aan tuchtsancties.

Het beroepsgeheim heeft in het strafrecht een heel belangrijke implicatie: stukken uit het onderzoek die bekomen zijn door schending van het beroepsgeheim, kunnen er toe leiden dat het onderzoek nietig wordt verklaard.

BIJLAGE 2

Invulling toekenningsvoorwaarden

RELEVANTE VOORWAARDEN UIT DE OCMW-WETGEVING :

- medewerking aan het sociaal onderzoek- behoeftigheid (onvoldoende bestaansmiddelen)- werkbereidheid- uitputten rechten

Om recht te openen op OCMW-steun moet de aanvrager op het moment van de aanvraag aan een aantal cumulatieve toekenningsvoorwaarden voldoen. Recht op OCMW-steun ontstaat immers niet automatisch bij de loutere aanvraag ! De aanvrager dient dan ook eerst en vooral zélf te bewijzen dat hij aan alle toekenningsvoorwaarden voldoet. Slechts indien de aanvrager dit niet zelf kan doen, verzamelt het OCMW alle ontbrekende inlichtingen. (Zie o.m. Cass. 30 november 2009).

We overlopen de relevante toekenningsvoorwaarden :

1) **medewerking aan het sociaal onderzoek** ²⁰ :

De verplichting tot medewerking aan het sociaal onderzoek is noodzakelijk opdat het OCMW kan nagaan of de cliënt voldoet aan de toekenningsvoorwaarden (zie o.m. Arbeidsrechtbank Gent, 6 juni 2008).

Om te weten of de aanvrager aan die toekenningsvoorwaarden voldoet en bijgevolg het recht op steun te kunnen beoordelen, moet het OCMW over bepaalde inlichtingen beschikken. In eerste instantie moet de aanvrager zélf zijn behoeftigheid aantonen. Daarvoor moet hij elke nuttige inlichting over zijn financiële en sociale situatie geven. De eerste bron is dus de aanvrager en het initiatief moet dan ook bij hem worden gelegd.

Slechts indien de aanvrager die zelf niet kan doen én indien nodig, kan het OCMW in het sociaal onderzoek de ontbrekende inlichtingen verzamelen waartoe het toegang heeft.

(zie o.m. Arb. Rb. Gent, 5 juni 2009, Arb. Hof 12 april 2010, antwoord van de staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Armoedebestrijding van 21 april 2010, op de vraag nr. 83 van mevrouw de volksvertegenwoordiger Sonja Becq van 12 januari 2010).

Het niet meewerken aan het sociaal onderzoek is dan ook een geldige reden om OCMW-steun te weigeren! De steun wordt in dit geval geweigerd wegens gebrek aan medewerking. Een gebrek aan medewerking maakt het voor het OCMW immers onmogelijk een sociaal onderzoek te voeren naar het bestaan en de omvang van de behoefte aan steun.

(zie o.m. Cass., 30 november 2009, Arb. Rb. Gent, 5 juni 2009 , Arb.Rb. Gent, 6 juni 2008).

²⁰ Art. 19§2 en 22§1 RMI-wet ; Art. 60§1 Organieke Wet

2) behoefte²¹:

De aanvrager moet aantonen dat hij onvoldoende bestaansmiddelen heeft, noch erover kán beschikken, hetzij door eigen inspanningen, hetzij op een andere manier.

Er moet dan ook niet alleen met de werkelijke inkomsten rekening worden gehouden, maar ook met de potentiële inkomsten én de inkomsten waaraan werd verzaakt.

Iemand die een menswaardig bestaan in zijn land van herkomst laat staan (bijvoorbeeld door zijn tewerkstelling of uitkering op te geven) om naar Vlaanderen te komen, maar noch Nederlands spreekt noch nuttige werkervaring heeft en noch enige opleiding heeft genoten, heeft hier geen reële kans op tewerkstelling. Het komt er dus op neer dat hierdoor een menswaardig bestaan wordt omgeruild voor een onmenswaardig bestaan (zie nota VVSG, 'Recht op OCMW-dienstverlening voor EU-burgers en hun familieleden, 8 juli 2010).

Toetssteen is dus niet het leiden van een menswaardig bestaan doch wel de (on)mogelijkheid daartoe. Dit betekent dat iemand die (reeds) over de nodige middelen beschikte (lees : een menswaardig bestaan had maar eraan heeft verzaakt) buiten de hulpverlening kan worden gehouden. (Arbeidsrechtbank Gent, 6 juni 2008).

3) werkbereidheid²² :

De aanvrager moet bereid zijn om te werken, behalve indien gezondheids- of billijkheidsredenen dat verhinderen.

Een loutere verklaring van werkbereidheid volstaat niet, de hulpvrager dient zich actief in te zetten. De werkbereidheid moet dus duidelijk blijken uit effectieve gedragingen en inspanningen (Arbh.Bergen 24 oktober 2000). Een loutere inschrijving als werkzoekende en/of bij interim-kantoren volstaat dan ook niet. Dit moet aangevuld worden met andere actieve inspanningen zoals onder meer het op regelmatige basis effectief zoeken naar werk te bewijzen aan de hand van verschillende sollicitatiebrieven en/of -gesprekken, door een positieve houding tegenover de werkaanbiedingen van het OCMW en/of interim-kantoren, door de deelname aan examens of het volgen van een aanvullende opleiding.

Er moet uiteraard rekening gehouden worden met de concrete mogelijkheden van de hulpvrager, zoals zijn leeftijd, zijn opleiding, zijn gezondheid.

De werkbereidheidsvoorwaarde moet tegelijk ook worden beoordeeld vanuit de ruimere opdracht van het OCMW. OCMW-hulpverlening mag niet beperkt worden tot een loutere financiële steun. Menswaardig leven betekent niet een leven lang afhankelijk zijn van het OCMW, maar zelfstandig leven. Het is dan ook de taak van het OCMW, naast die van de hulpvrager, om hem te begeleiden naar een bestaan waarin hij in zijn eigen levensonderhoud voorziet (zo o.m. Arbrb. Gent 6 februari 2009).

²¹ Art. 3,4° RMI-wet ; Art. 1 Organieke Wet

²² Art. 3,5° RMI-wet ; Art. 60§3 al. 2 Organieke Wet

Het moet duidelijk zijn dat deze begeleidingsplicht van het OCMW in verhouding moet zijn tot de inspanningen die door de hulpvrager zelf moeten worden geleverd. Een onvoldoende begeleiding vanuit het OCMW volstaat niet als argument om de aanvrager als werkbereid te beschouwen (Arbrb. Tongeren 3 oktober 2003)

We kunnen besluiten :

- In eerste instantie moet de aanvrager zelf zijn werkbereidheid bewijzen. Dit houdt in dat de hulpvrager op moment van de aanvraag een minimum aan reeds geleverde effectieve inspanningen dient te bewijzen
- In tweede instantie biedt het OCMW tijdens de steunverlening begeleiding en ondersteuning in aanvulling op de eigen verdere effectieve inspanningen van de hulpvrager

4) Uitputten van sociale rechten²³ :

De hulpvrager moet ook aantonen dat hij zijn rechten op sociale uitkeringen, waarop hij krachtens de Belgische en/of buitenlandse wetgeving recht heeft, heeft uitgeput. De OCMW-hulpverlening heeft immers een residuaire karakter.

Dit houdt in dat hulpvrager in eerste instantie zelf aantoont dat hij geen rechten opent op andere sociale uitkeringen door bij de bevoegde diensten de nodige attesten zélf op te vragen.

Het OCMW moet hem uiteraard wel óf de nodige informatie hiervoor aanreiken, óf – indien de aanvrager dit zelf niet kan – zelf de nodige informatie van rechtswege opvragen.

We verwijzen hier voor de verdere uitwerking naar bijlage 2, meer bepaald deel 4 : bekijken van “rechten” uit het herkomstland.

²³ Art. 3,6° RMI-wet ; Art. 60§3 al. 2 Organieke Wet

BIJLAGE 3

Concreet aan te pakken situaties:

- ✓ **Gezinshereniging en wisselende gezinssamenstellingen**
- ✓ **Schijnvennootschappen en frauduleuze arbeidscontracten**
- ✓ **Weigerings- of intrekingsbeslissing inzake verblijf (bijlage 20 / 21) al dan niet gevolgd door een schorsend beroep (bijlage 35)**
- ✓ **Bekijken van “rechten” uit herkomstland**
- ✓ **Nieuwe aanvragen tot steunverlening na stopzetting leefloon/levensminimum wegens niet naleven van het activeringstraject**

Elk punt iets meer in detail:

1. Gezinshereniging en wisselende gezinssamenstellingen

Er zijn 2 opmerkelijke trends merkbaar.

Ten eerste stellen we vast dat veel echtgenoten/samenwonende partners, vaak met (gemeenschappelijke) kinderen, zeer dikwijls uit elkaar gaan.

Bij het voeren van ons sociaal onderzoek ontbreekt het meestal aan vaststellingen omtrent de effectieve breuk in hun relatie.

Zo merken we, los van culturele achtergronden, weerstand bij cliënten om de breuk te officialiseren (adreswijziging, stappen naar een pro deo-advocaat toe met het oog op dringende en voorlopige maatregelen, aanvragen onderhoudsgeld en mogelijkse echtscheidingsprocedure).

Hierdoor blijft het **vermoeden bestaan van een gemeenschappelijke huishouding**.

Dit vermoeden wordt in steeds meer voorkomende situaties nog versterkt wanneer de vrouw van het (ex)-koppel toch zwanger wordt na de feitelijke scheiding en de (ex)-partner het kind (al dan niet officieel) 'erkent'.

Na een kritische bevraging, in het kader van ons sociaal onderzoek, wordt een tijdelijke verzoening vaak als verklaring opgegeven.

Het komt ook vaak voor dat de ex-partner 'tijdelijk' opnieuw gaat inwonen bij de 'vroegere' partner, maar stelt geen relatie noch een gemeenschappelijke huishouding te hebben.

Daarenboven krijgen we ook steeds meer signalen vanuit het werkveld dat meer en meer (ex)-echtgenoten/partners een kamer huren om dubbel leefloon te kunnen genieten.

Dit alles versterkt onze indruk van het fenomeen **schijnscheidingen** met het doel om een hoger inkomen te verwerven.

Om deze nepscheidingen te doorprikken en het misbruik een halt toe te roepen, dienen cliënten effectieve bewijzen te leveren van hun relationele breuk én het ontbreken van een gemeenschappelijke huishouding aan te tonen.

Clïënt dient hiervoor volgende **bewijzen** voor te leggen, **vóóraleer** we de **steunverlening herzien naar de situatie van alleenwonen**:

- bewijs van aanstelling van pro deo-advocaat en binnen de maand na aanstelling een bewijs van aanvraag voorlopige en dringende maatregelen plus, indien van toepassing:
een bewijs van aanvraag tot persoonlijk onderhoudsgeld als de ex-partner een inkomen heeft anders dan steun en/of een bewijs van aanvraag onderhoudsgeld voor de kinderen en afspraken omtrent de zorg voor de kinderen
- EN, bewijs van aangifte adreswijziging met het oog op officialisering van de feitelijke woon- en gezinssituatie
- EN, een eigen mutualiteitsaansluiting (indien voordien aangesloten als persoon ten laste)
- EN, bij vervangingsinkomen en kinderbijslag: bewijs van aangifte bij de uitbetalingsinstelling/het kinderbijslagfonds van de gewijzigde gezins- en woonsituatie
- EN, bij oorspronkelijke gemeenschappelijke bankrekening: voorleggen van een eigen bankrekeningnummer

Als cliënt weigert om de bewijzen voor te leggen of de nodige bewijzen niet allemaal worden afgeleverd, dan beschouwen we dit als onvoldoende medewerking aan het sociaal onderzoek en stellen we voor de steun stop te zetten.

De maatschappelijk werker kan nog volgende aspecten opnemen in het sociaal verslag:

- signalen of vaststellingen van andere aanwezige partners in de hulpverlening zoals Kind & Gezin, school, straathoekwerk, buurtinspecteur, mutualiteit, RVA/uitbetalingsinstellingen, FOD Sociale Zekerheid, RKW/kinderbijslagfonds ...
- zwangerschap na de feitelijke scheiding waarbij de (ex)-partner aangeeft de vader te zijn, kan een indicatie zijn van "nepscheiding"
- via onverwachts(e) huisbezoek(en) vaststellen dat :
 1. de partner herhaaldelijk aanwezig is
 2. er persoonlijke spullen (zoals kledij, verzorgingsproducten) aanwezig zijn...
- bestedingspatroon van de cliënt(en), ondermeer : wie betaalt welke vaste kosten en legt hiervoor de nodige betalingsbewijzen voor
- quasi op hetzelfde adres wonen (bijvoorbeeld: in het zelfde huis maar met verschillend huisnummer)

Indien de gevraagde bewijzen wel worden voorgelegd maar het vermoeden van schijnscheiding en/of een gemeenschappelijke huishouding blijft bestaan, kunnen bovenvernoemde aspecten alsnog voldoende zijn als argument om dit vermoeden te bevestigen.

Ten tweede krijgen we vaak vragen van kandidaat-gezinsherenigers.

Eenzijds om vanuit het OCMW een attest af van "niet-steunverlening" af te leveren om aan te tonen dat ze geen OCMW-steun genieten.

Anderzijds doen zij een steunaanvraag van zodra hun verblijfsrecht als **gezinshereniger** bekomen is.

Op het moment van de aanvraag dient cliënt aan te tonen hoe hij de voorbije 3 maanden overleefde en wie instond voor zijn onderhoud.

Clïënt dient dit te bewijzen door:

- het aantonen van de bron van inkomsten hetzij van hem persoonlijk, hetzij die van derden (al dan niet uit het herkomstland)

- bewijzen te leveren omtrent de betaling van zijn vaste kosten en persoonlijke uitgaven.

Als blijkt dat er effectief een inkomen was, kan dit beschouwd worden als het verzaken aan een menswaardig bestaan en kan de steun om die reden geweigerd worden.

2. Schijnvennootschappen en frauduleuze arbeidscontracten

Vaststelling in de praktijk :

De nieuwe EU-burgers komen onmiddellijk hulp vragen van zodra ze in het bezit zijn van een verblijfsdocument.

Bijlage 19: aanvraag verklaring tot inschrijving

E-kaart: gevestigd als werknemer of zelfstandige.

Op het moment van de hulpvraag blijkt veelal dat ze nooit effectief (of zeer kortstondig) tewerkgesteld waren en/of nooit (of slechts kortstondig) een zelfstandige activiteit uitoefenden.

Het gaat bijgevolg om:

- fictieve en/of dubieuze arbeidscontracten, veelal vanuit dezelfde firma's
- 'schijnzelfstandigheid'

Voorstellen:

- Algemeen:
 - o samenwerking met Loket Migratie (Stad Gent) in functie van een grotere aandacht voor, én controle op de arbeidscontracten en attesten als zelfstandige.
Vanuit OCMW blijven pleiten voor een betere controle van de voorgelegde bewijsstukken vooraleer een E-kaart af te leveren.
 - o bundeling van gegevens van malafide werkgevers die valse arbeidscontracten afleveren en malafide vennootschappen (daartoe een registratiesysteem uitbouwen).
Aangifte vanuit OCMW van malafide vennootschappen/werkgevers (alvorens effectief aangifte te doen, zal dit telkens voorgelegd worden in BCSD Algemene Zaken).
Er is hieromtrent een begin van samenwerking met het Arbeidsauditoraat opgestart.
 - o samen met VDAB en /of andere externe partners nagaan of er geen (interim-)arbeid mogelijk is voor een doelgroep die geen of slechts beperkt Nederlands spreekt, beperkt mobiel is ... (deze piste zal bekeken worden door het OTC)
- Naar cliëntsituaties:
 - o wie verblijfsrecht bekomen heeft als werknemer of als zelfstandige en maar zeer korte tijd gewerkt heeft of zelfstandig geweest is: in eerste instantie betrokkene aansporen om klacht in te dienen tegen de malafide werkgever/vennootschap
 - o mogelijke terugkeer naar het thuisland bespreekbaar stellen
 - o doorgedreven onderzoek naar werkbereidheid:
 - peilen naar realistische verwachtingen m.b.t. de toekomst in ons land
 - bevraging opleiding, werkervaring in thuisland
 - bevraging opleiding in België
 - inspanningen voor verwerven taalkennis/Nederlandse lessen

- inschrijving VDAB
- doorgedreven onderzoek naar behoefte:
 - nagaan in welke mate betrokkene verzaakt heeft aan een inkomen en menswaardig bestaan, al dan niet in het thuisland.
 - Als blijkt dat er effectief een inkomen was, kan dit beschouwd worden als het verzaken aan een menswaardig bestaan en kan de steun om die reden geweigerd worden.

3. Weigerings- of intrekingsbeslissing inzake verblijf (bijlage 20 of 21) al dan niet gevolgd door een schorsend beroep (bijlage 35).

We stellen in de praktijk vast dat heel wat EU-burgers na hun aanvraag tot verblijf (**bijlage 19**) een weigeringsbeslissing ontvangen (**bijlage 20 al dan niet met uitwijsbevel**).

Daarnaast stellen we vast dat het verblijf in de fase van de **E-kaart** steeds meer wordt ingetrokken omdat de EU-burger niet langer de voorwaarden vervult op basis waarvan hij zijn verblijf verkregen heeft. Hij ontvangt dan een **bijlage 21** met uitwijsbevel.

De EU-burger behoudt zijn legaal verblijf en bijgevolg zijn recht op OCMW-steun zolang de termijn om het uitwijsbevel uit te voeren niet verstreken is.

Als de EU-burger tijdig een schorsend beroep indient tegen die negatieve beslissing over zijn verblijf, ontvangt hij een (maandelijks verlengbare) **bijlage 35** en behoudt hij verder zijn legaal verblijf en zijn recht op OCMW-steun.

Tot op vandaag wordt er binnen ons OCMW ook verder financiële steun verleend zolang de termijn op het uitwijzingsbevel niet verstreken is of de bijlage 35 verlengd wordt.

Wanneer de termijn op het uitwijzingsbevel verstreken is of de beroepsprocedure definitief negatief is afgesloten, volgt een negatief verslag gezien de EU-burger niet langer een legaal verblijf heeft.

We willen evenwel komen tot een striktere toepassing van de toekenningsvoorwaarden met focus op de werkbereidheidsvoorwaarde.

In het draaiboek 'hulpverlening aan EU-burgers in het bezit van een bijlage 19 en nieuwe EU-burgers in het bezit van een A-kaart' staat al opgenomen – wat de bijlage 19 als werkzoekende betreft – dat een negatieve beslissing aangaande het verblijfsrecht (bijlage 20 al dan niet met bevel waarvan de uitvoeringstermijn nog niet verstreken is of bijlage 35 ingevolge schorsend beroep) een bijkomend element kan zijn om de werkbereidheid te beoordelen.

De EU-burger die een verblijf heeft aangevraagd of bekomen heeft als werknemer, zelfstandige of werkzoekende zal maar een negatieve beslissing krijgen rond zijn verblijf als hij niet of niet langer (voldoende) werkt of geen reële kans meer heeft op tewerkstelling. Als OCMW mogen we niet oordelen over deze verblijfsvoorwaarden, maar wel over de toekenningsvoorwaarden uit de OCMW-wetgeving, waaronder de werkbereidheidsvoorwaarde.

Bedoeling is nu de EU-burger die een verblijf heeft aangevraagd of bekomen heeft als werknemer, werkzoekende of zelfstandige én wiens verblijf wordt geweigerd of ingetrokken (bijlage 20 of 21), al dan niet gevolgd door een schorsend beroep (bijlage 35) als **niet-werkbereid** te beschouwen én niet langer steun te verlenen zolang het uitwijsbevel niet verstreken is of de beroepsprocedure loopt.

De stopzetting of weigering van de steun moet in het sociaal verslag gemotiveerd worden op basis van het aspect werkbereidheid.

De EU-burger kan uiteraard steeds het tegendeel bewijzen, maar hij zal wel zélf het bewijs moeten leveren van effectieve concrete inspanningen in de zoektocht naar werk.

De EU-burgers of hun familieleden met een verblijf op een andere basis (bijv. als gezinshereniger) moeten uiteraard ook de OCMW-voorwaarden vervullen, maar een negatieve beslissing rond hun verblijf staat los van tewerkstelling.

Wij kunnen hen dan ook niet als niet-werkbereid beschouwen zodra hen een bijlage 20/21 werd betekend of wanneer ze in het bezit zijn van een bijlage 35.

4. Uitputten van rechten in het herkomstland

Gezien OCMW-hulpverlening een residuair karakter heeft, kan de hulpvrager hierop pas aanspraak maken wanneer hij aantoont dat hij geen recht heeft op andere binnen- of buitenlandse sociale uitkeringen.

Voor migrerende EU-burgers heeft men op Europees niveau een aantal verordeningen²⁴ opgesteld opdat zij hun opgebouwde rechten uit het herkomstland kunnen meenemen naar het nieuwe thuisland. Deze opgebouwde rechten zijn 'exporteerbaar' naar het nieuwe woonland.

Hierdoor vermijdt men dat opgebouwde rechten verloren gaan op basis van het enkele feit van verhuis naar een ander EU-land.

Bovendien wordt cumul van uitkeringen uit verschillende landen tegengegaan.

De Belgische sociale zekerheidsinstellingen hebben elk een dienst (verbindingsorgaan) die verantwoordelijk is voor het opvragen en controleren van reeds opgebouwde rechten d.m.v. het verzenden van verbindingsformulieren naar de bevoegde dienst (verbindingsorgaan) in het thuisland.

Mogelijks hebben cliënten dus rechten opgebouwd in het thuisland, maar hebben zij sedert hun aankomst in België hierop geen aanspraak gemaakt.

Ons voorstel is dat elke cliënt (in het bezit van een bijlage 19, A-kaart of E-kaart) de nodige stappen onderneemt om deze rechten, opgebouwd in het buitenland, uit te putten.

Als hieraan geen gevolg wordt gegeven, zal de steun geweigerd of stopgezet worden. De reden hiervoor zal dan zijn : niet-medewerking aan het sociaal onderzoek waardoor onderzoek m.b.t. het uitputten van uw rechten niet kon worden gevoerd.

A. Werkloosheidsuitkeringen

Wanneer heeft men recht op een Belgische werkloosheidsuitkering op basis van in het buitenland opgebouwde rechten ?

Iedere burger (ongeacht zijn nationaliteit) die in België verblijft, kan op basis van gepresteerde arbeids- of daarmee gelijkgestelde dagen verricht in het buitenland (ongeacht welk land ter wereld) een werkloosheidsuitkering bij de RVA aanvragen.

Vereist is wél dat betrokkene minstens één dag in België gewerkt heeft vóór de aanvraag.²⁵

²⁴ Basisverordening nr 883/2004 en Toepassingverordening nr 987/2009

²⁵ Op dit principe van 'één dag tewerkstelling in België' bestaan uitzonderingen : bvb. indien men in België binnen een referteperiode van 18m 312 dagen heeft gepresteerd en nadien in het buitenland gaat werkendan zal de

België is daardoor het laatste werkland. Bijgevolg is men in België werkloos geworden en zal België bevoegd zijn om de werkloosheidsuitkering uit te betalen. De aanvraag gebeurt via een uitbetalingsinstelling op basis van documenten die moeten voorgelegd worden (*zal worden opgenomen in draaiboek*)

De RVA zal dan via verbindingsformulieren de loopbaan in het thuisland opvragen en het recht op een Belgische werkloosheidsuitkering onderzoeken.

Wat indien cliënt geen aanvraag doet bij de RVA ?

Als cliënt geen inspanningen doet om zijn rechten op werkloosheid uit te putten, zal de steun stopgezet worden met als motivatie: de niet-medewerking aan het sociaal onderzoek waardoor onderzoek m.b.t. het uitputten van uw rechten niet kan worden gevoerd.

B. Ziekte- en invaliditeitsverzekering

Recht op een Belgische ziekteverzekering op basis van verblijf ?

Iedereen (ongeacht de nationaliteit) die officieel in België verblijft kan zich inschrijven bij de HZIV²⁶ of een ziekenfonds. Dit geldt zowel voor: werknemer, zelfstandige, ambtenaar, gepensioneerde, werkloze, student, gehandicapte, vreemdeling, leefloner, invalide,

Wie een leefloon ontvangt, zal geen bijdragen moeten betalen.

Een vreemdeling moet minstens aan volgende verblijfsvoorwaarden voldoen :

- van rechtswege toegelaten zijn tot een verblijf > 3 maanden in het rijk;
- gemachtigd zijn tot een verblijf van onbepaalde duur;

Een vreemdeling kan dus recht hebben op een Belgische ziekteverzekering zonder prestaties te hebben opgebouwd in het buitenland.

Let op : EU-burgers met een bijlage 19 kunnen zich **niet aansluiten** bij een Belgisch ziekenfonds of het HZIV op basis van dit verblijfsstatuut. ²⁷

Recht op een buitenlandse ziekteverzekering ?

Een vreemdeling kan recht hebben op een ziekteverzekering in het buitenland. Ook bij een tijdelijk verblijf in een ander land kunnen rechten opgebouwd zijn.

Het HZIV kan voor wat betreft EU-landen en een aantal andere landen dit recht nagaan d.m.v. het verzenden van verbindingsformulieren²⁸.

De andere landen zijn: Algerije, Australië, ex-Yoegoslavië, Marokko, Tunesië, Turkije, Quebec

referteperiode van 18m verlengd worden met 5 jaar. Doet men nadien een aanvraag in België, dan vereist men geen dag tewerkstelling meer in België.

²⁶ Hulpkas voor ziekte- en invaliditeitsverzekering

²⁷ Het is niet omdat deze EU-burgers zich niet meer kunnen aansluiten op basis van hun bijlage 19 bij het ziekenfonds als 'ingeschrevene in het Rijksregister' dat ze zich daarom niet meer kunnen verzekeren op basis van een andere hoedanigheid (bv als student, werknemer of persoon ten laste van een gerechtigde).

²⁸ Ongeacht welk soort verblijf de cliënt heeft, m.a.w. ook bij een verblijf < 3 maanden.

Een persoon met voormelde nationaliteit die in België medische kosten maakt, kan dus via het HZIV (dienst internationale relaties) zijn recht op buitenlandse ziekteverzekering laten onderzoeken.

Let op: dit geldt ook indien men reeds bij een Belgisch ziekenfonds is aangesloten.

Van zodra het HZIV deze aanvraag heeft ontvangen, neemt zij contact op met de lokale bevoegde instantie. Binnen een termijn van ongeveer twee maanden²⁹, krijgt het HZIV een antwoord van deze instantie met de melding of er al dan niet recht is.

Als er recht is, zal het HZIV de medische kosten ten laste nemen en vervolgens zelf terugvorderen van de buitenlandse instantie.

Als HZIV bericht krijgt dat er geen recht is, kan het OCMW deze kosten ten laste nemen, mits aan alle andere voorwaarden voldaan is.

Wat indien cliënt geen aanvraag doet bij het HZIV om het recht op een buitenlandse ziekteverzekering te onderzoeken ?

De facturen van medische kosten worden niet ten laste genomen, indien het niet aanvragen bij het HZIV te wijten is aan een reden afhankelijk van de wil van cliënt.

Gelet op de niet-medewerking aan het sociaal onderzoek waardoor onderzoek met betrekking tot het uitputten van uw rechten niet kan worden gevoerd, zal de beslissing negatief worden voorgelegd.

C. Pensioenen

Pensioenen uitbetaald door de buitenlandse overheid

Wie ouder is dan 60 jaar kan recht openen op een buitenlands³⁰ pensioen en kan dit bij de RVP aanvragen.

De aanvrager dient dan het land op te geven waar hij recht op pensioen zou openen.

Via het verzenden van verbindingsformulieren, krijgt de RVP (dienst internationale overeenkomsten) dan volgende info van deze landen :

- de volledige loopbaan
- al dan geen recht op buitenlands pensioen, en - zo ja - het bedrag

Of er recht is op buitenlands pensioen en vanaf wanneer, wordt geregeld door de nationale wetgeving van het betreffende land !

Is er recht, dan zal het pensioen vanwege de buitenlandse pensioenkas rechtstreeks uitbetaald worden op de rekening van de pensioengerechtigde.

Let op : personen die reeds pensioen genoten in het buitenland vooraleer ze naar België kwamen, zijn niet gekend bij de RVP maar de RVP kan onderzoeken of ze reeds een uitkering in het buitenland genieten.

Wat als cliënt geen aanvraag doet bij de RVP om het recht op een buitenlands pensioen te laten onderzoeken ?

²⁹ In sommige gevallen kan dit langer duren.

³⁰ Algerije, Australië, Bulgarije, Bosnië-Herzegovina, Canada, Chili, Cyprus, Denemarken, Duitsland, Estland, Filipijnen, Finland, Frankrijk, Griekenland, Hongarije, Ierland, IJsland, Israël, Italië, Japan, Kongo, Kroatië, Letland, Liechtenstein, Litouwen, Luxemburg, Macedonië, Malta, Marokko, Montenegro, Nederland, Noorwegen, Oostenrijk, Polen, Portugal, Roemenië, Slovenië, Slowakije, Spanje, Tsjechië, San Marino, Servië, Tunesië, Turkije, Verenigd Koninkrijk, Verenigde Staten, Zweden, Zwitserland, IJsland, Liechtenstein, Noorwegen en Zwitserland

Als cliënt geen inspanningen doet om zijn rechten op pensioen uit te putten, zal de steun stopgezet worden met als motivatie: de niet-medewerking aan het sociaal onderzoek waardoor onderzoek met betrekking tot het uitputten van uw rechten niet kan worden gevoerd.

5. Nieuwe aanvragen tot steunverlening na stopzetting leefloon/levensminimum wegens niet naleven van het activeringstraject

Hier zullen wij de werkwijze volgen die in bijlage 3 ("Naar een duidelijker kader rond sanctionering, stopzetting leefloon/levensminimum en verplichte tewerkstelling")

Claudine Roelkens
Themawerking "nieuwe EU'ers"

Bijlage 4

GWIS Projectfiche

1. Algemene project-gegevens

Benaming	Ingeschreven tewerkstelling als hefboom bij fraudebestrijding en zwartwerk
Status	gepland
Contactpersoon	Geertje Van Doorne, coördinator juridische dienst OCMW Guido De Baere, diensthoofd activering OCMW
Organisatie	OCMW Gent
Tel / fax	09 266 30 00 – fax 09 266 30 10 G. Van Doorne
Mail	Geertje.van.doorne@ocmwgent.be
Dienst werk opvolging	

2. Project-doelstelling

2.1 Beleidskader

-Strategisch Actieplan Gent, stad in werking

Strategische doelstelling :

1. De groeiende kloof tussen werkenden en niet-werkenden dichten door de trajectwerking te verdiepen en te verbreden en individuen en organisaties te versterken

Operationele doelstelling

1.1. Geschorste en andere 'uit het beeld verdwenen' werkzoekenden opvissen en begeleiden naar werk

- a) experimentele projecten opzetten voor het beter bereiken van laaggeschoolde jongeren
- b) een geïntegreerde aanpak voor werkzoekenden met vage (niet-erkende) gezondheidsklachten ontwikkelen

1.2. De empowerment-aanpak stimuleren, ontwikkelen en afstemmen bij organisaties en individuen

2.2 Omgevingsanalyse – probleemomschrijving

Missie OCMW

Het OCMW van Gent heeft als plicht om aan de Gentse burgers een menswaardig bestaan te verzekeren en hem een recht op maatschappelijke integratie onder de vorm van leefloon of een tewerkstelling te garanderen.

Tegenover dit recht van de Gentse burger staat ook verplichtingen, waaronder medewerking verlenen, werkbereidheid en het uitputten van rechten.

Het OCMW van Gent koos in haar beleidsnota voor duurzaam activeren, op een motiverende manier, in een duidelijk kader van wederzijdse rechten en plichten.

De zorg dat de cliënt zijn plichten naleeft, noemen we handhaving.

Handhavingsbeleid binnen deze missie

Het doel van handhaving is dus de maatschappelijke integratie van de cliënt versterken en de sociale fraude tegengaan.

Door sociale fraude tegen te gaan, maken we aan de burgers duidelijk dat we overheidsgeld rechtmatig en doelmatig willen inzetten en versterken het maatschappelijk draagvlak voor onze werking.

Over de omvang van het zwartwerkcircuit gaan de schattingen van 4 tot 20% van het BBP³¹

Zwartwerk en sociale fraude dienen te worden aangepakt omdat het de financiering van het socialezekerheidsstelsel in gevaar brengt en leidt tot oneerlijke concurrentie met de ondernemingen die wel correct de wetgeving naleven.

Een pervers neveneffect van zwartwerk is dat het moeilijk is om aan werkkrachten te geraken die wél in het reguliere circuit willen werken.

Bovendien genieten de zwartwerkers geen enkele vorm van sociale bescherming (geen (of onvoldoende) bewijs van arbeid of prestatie, geen recht op ziektevergoeding, werkloosheidsvergoeding, enz.), hetgeen uiteraard weegt op hun sociale draagkracht en hun maatschappelijke integratie niet ten goede komt.

Sociale fraude zien we uiteraard ruimer dan enkel oningeschreven werk. Ook het bekomen van verblijfsrecht in Gent op basis van valse arbeidscontracten of schijnzelfstandigheid met de intentie aanspraak te maken op leefloon, maakt hier bijvoorbeeld deel van uit.

Momenteel stelt het OCMW van Gent zijn handhavingsbeleid op punt. Het uitgangspunt is: er moet een “milde” benadering zijn voor wie zijn verplichtingen correct nakomt en zijn medewerking verleent. maar een strenge aanpak voor wie fraudeert of “calculeert”.

Controlecel – 2 acties

In dit kader kiest het OCMW van Gent er voor om onder andere een controle- en inspectiedienst op te richten, bemand door 2 FTE maatschappelijk werkers en ondersteund door 1 trajectbegeleider OTC

Deze cel zal als voornaamste opdracht hebben individuele klantdossiers te ondersteunen door het verrichten van vaststellingen en het uitvoeren van sociaal administratief onderzoek bij vermoedens van

³¹ “Een indicator voor de omvang en evolutie van het zwartwerk in de Belgische economie”. 2007. Jozef Pacolet e.a.

fraude of in geval van vastgestelde fraude.

Een klemtoon die deze controle- en inspectiedienst zeker zal leggen is het onderzoek naar zwartwerk.

1. Een eerste ingangspoort zal het nazicht zijn van het cliëntenbestand op deeltijdse tewerkstelling. Hier zal worden nagegaan of de deeltijdse tewerkstelling in de realiteit geen voltijdse tewerkstelling is, deels ingeschreven en deels ongeschreven.

Bij bewijs of sterk vermoeden van fraude zal het OCMW zowel de werknemer als de werkgever voor de keuze stellen. Ofwel zal sanctionerend worden opgetreden (stopzetting van leefloon en mogelijks doorgeven van het zwartwerk aan het Arbeidsauditoraat), ofwel wordt een voltijds regulier contract aangeboden. Een gelijkaardig project in Rotterdam boekte heel wat succes in termen van gerealiseerde ingeschreven tewerkstellingen (wel ondersteund door toepassing tewerkstellingssubsidies)

2. Een andere ingangspoort zal zijn om bij ernstig vermoeden of bewijs van ongeschreven tewerkstelling, de cliënt een ingeschreven voltijdse job aan te bieden op de arbeidsmarkt. Hiervoor is met de uitzendsector samenwerking gezocht.

Dit project beoogt een **win-winsituatie voor alle actoren** :

- het OCMW zelf gaat op die manier de sociale fraude tegen;
- de cliënt krijgt volledige sociale bescherming en betere arbeidsvoorwaarden;
- de Stad kent naast het tewerkstellingscreërend effect ook het effect dat door reguliere tewerkstelling aan te bieden de zwartwerkers weer binnen het beeld van de instanties komen;
- een beter ondernemersklimaat door het doorbreken van de oneerlijke concurrentie;
- de uitzendsector wordt bijgestaan in de toeleiding naar moeilijk in te vullen jobs op de arbeidsmarkt.

2.3 Innovatief – strategisch

Controleren zal – mits medewerking – niet noodzakelijk leiden tot sanctioneren, maar wel tot een reguliere tewerkstelling. Bovendien worden door dit project ook de grenzen verkend van de mogelijkheden om ook ongemotiveerde mensen aan het werk te krijgen.

3. Project-omschrijving en planning

Operationele doelstelling:

Aanpakken van de sociale fraude door in samenwerking met externe partners zwartwerk om te zetten naar een reguliere tewerkstelling.

1. opsporen van sociale fraude door de Controle en Inspectiecel van het OCMW van Gent.
2. een voltijds regulier contract bedingen voor de deeltijds ingeschreven cliënt eventueel mits toepassing van tewerkstellingsmaatsregelen.
3. in samenwerking met de uitzendsector cliënten toeleiden naar een moeilijk in te vullen reguliere job op de gewone arbeidsmarkt.

Bereik en afbakening van project

- **Doelgroep:** Gentse leefloners met hoog risico op sociale fraude (op basis opmaak risicoprofiel door maatschappelijk werkers)

Opvolgindicatoren – resultatenmeting

- meting van het aantal dossiers waarin leefloon wordt verleend in opleg op een deeltijds inkomen. Deze meting zal de start zijn voor de controles.
- Registratie van de dossiers waarin een (deeltijdse) zwarte tewerkstelling werd omgezet in een reguliere tewerkstelling
- Meting van het aantal dossiers waarin de Controle- en inspectiecel oningeschreven tewerkstelling vaststelt of er zware vermoedens van heeft.
- Registratie van de dossiers waarin de cliënt via deze aanpak via de interimsector een (verplicht aan te nemen) ingeschreven job op de arbeidsmarkt krijgt.

Actieplan

Wat	Wie	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sept	Okt	Nov	Dec
Opstart controlecel	JD												
Meting van deeltijdse tewerkstelling	Controlecel												
Uitvoeren controles	Controlecel												
Doorverwijzen naar interimsector	Controlecel												

4. Structuur / Financiering

4.1 Samenstelling project- / werkgroep

Werkgroep om actie/project uit te werken

Samenstelling werkgroep

- Geertje Van Doorne, coördinator Juridische Dienst OCMW Gent
- Guido De Baere, diensthoofd activering
- Uitzendsector

(Peter Van de Veire ([Vormingsfonds voor Uitzendkrachten vzw](#)) en Kurt

Praet (synergie-interim) toonden zich reeds bereid met het OCMW in het kader van dit project de samenwerkingsmogelijkheden concreet te onderzoeken.)

4.2. Projectuitvoerder

Controlecel van OCMW Gent in samenwerking met OTC en uitzendsector

(OCMW Gent zal een ruimer partnerschap aangaan met betrekking tot het handhavingsbeleid, waarbij onder meer politiediensten, inspectiediensten, parket en andere diensten betrokken (zullen) zijn; in het kader van deze projectaanvraag waarbij we focussen op een concreet project binnen dit beleid, is het uitgebreid vermelden van deze samenwerkingen minder relevant; ze vallen ook buiten het GSIW-partnerschap)

4.3 Financiering

Kostenverdeling:

Wat zijn de belangrijkste kosten .

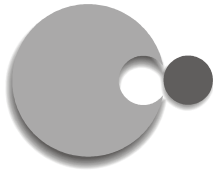
Gelet op de krappe budgettaire ruimte binnen het OCMW wordt gezocht naar bijkomende middelen om dit project te kunnen realiseren.

5. Resultaten Experiment! Voorlopig nog moeilijk cijfermatig in te schatten op vlak van resultaten.

Vanaf het tweede jaar zou dit project voldoende “min-uitgaven” moeten genereren waardoor geen externe subsidiering meer zal nodig zijn.

6. huidige stand van zaken

1. visie en aanpak rond handhaving : **uitgewerkt**
 2. beslissing rond opstart controlecel : **voorzien voor Bijzonder Comité Sociale Dienst-Algemene Zaken 21 december 2010**
 3. onderhandelingen samenwerking uitzendsector : **bezig (principeel akkoord)**
-

BIJLAGE 5

VERGADERVERSLAG THEMADAG HANDHAVING

NOTULEN UIT DE WORKSHOPS

BESPREKING IN PLENUM

**Overleg
van**

Datum en uur: Maandag 6 december 2010 – 8u30 – 16u30

Locatie: Henri Storyplein

**Te bespreken
punten binnen
de workshops**

→ Maatregelen gericht op preventie

- Fraudealertheid van de MW vergroten
- Vroegtijdig informeren van klanten (communicatie op maat)
- Optimaliseren van den dienstverlening (dienstverlening op maat)

→ Maatregelen gericht op repressie: effectieve handhaving op het klantenbestand

- Controle op maat
 - Fraudesignalen snel, consequent en consistent aanpakken
 - Risicoprofielen, themaonderzoeken
 - Daadwerkelijk sanctionering
 - Efficiënt inzet cel handhaving
-

Groep 1

Preventief

1. Ideeën uit Rotterdams verhaal bij ons? Eigen ideeën?

- protocol huisbezoek
 - ondersteuning naar MW
 - duidelijkheid naar de cliënt toe wat er kan verwacht worden binnen een huisbezoek
- duidelijk rechten én plichten verhaal
 - communicatie extern
 - in volledig hulpverleningsproces
 - sterk en duidelijk benoemen
 - consequenties benoemen
- Pas opstarten van dossier indien volledig met documenten
- ontradend effect op gehele bevolking van de controlecel (en ook zo benoemen)

2. Risico's

- extra administratie voor MW's die dossiers willen afgeven en
-

-
- doorsturen naar subsidiecel
 - controlecel zou misschien als “vuilbak” kunnen eindigen. Mogelijke valkuil!
 - Eventueel meer klachten?! Voor opletten
 - Blijven zoeken naar evenwicht tussen hulpverlening en handhaving
 - Kans op te hoge verwachtingen op resultaten voor de controlecel.
 - Let op met overbelasting van de controlecel!

3. Hoe MW's overtuigen?

- Door af te geven aan de controlecel:
 - minder werk / zware dossiers
 - minder frustratie en gevoel van onmacht
- gevoel geven van ondersteuning:
 - want bezig met faire hulpverlening
 - terugkoppeling van controlecel naar MW's toe heel belangrijk

Repressief

- Belangrijk: luik hulpverlening behouden.
 - Moto van de werkgroep: streng maar rechtvaardig
- (nog) meer plichten duiden en herhalen
 - In alle communicatie (intern en extern)
 - Begrijpbare taal naar cliënten zelf
 - Transparantie naar cliënten
- controlecel
 - werken rond bepaalde thema's
 - risicoprofielen bepalen: → risicokaart heel interessant instrument. Monitoren van deze profielen ook heel belangrijk.
 - Van in begin hulpverlening – heel traject: heel belangrijk
 - Profileren van de cel naar de buitenwereld toe!
- protocol huisbezoek
 - methodiek nog uitwerken. Dit vult elke MW nu apart in
 - mandaat
 - hoe ver
 - ...

2011 wordt in elk geval een ander jaar dan in 2010!

Groep 2

Preventief

1. Ideeën uit Rotterdams verhaal bij ons? Eigen ideeën?

- kaarten met risicoprofielen uitwerken, benoemen als tool voor gerichtere aanpak
 - verfijnen bestaande werkinstrumenten:
 - bv. verklaring op eer: herschikken/herformuleren, concreter maken
 - ifv rechten en plichtenverhaal (concretiseren in bv. checklist in verklaring op eer)
 - intaker verhaal achter het verhaal:
 - hulpverleningsvisie in combinatie met fraudealertheid
 - ≠ wantrouwen ≠ zoeken naar fraude
 - = bewust zijn = signaalherkenning
 - Doel = meest passende hulp – zelfredzaamheid
 - ≠ uitstroom ≠ sanctie
-

-
- = mogelijks dé hulp
 - Open, transparante, duidelijke communicatie intern en extern ifv gedragsverandering
 - Beschikbare informatie optimaal aanwenden en uitbouwen bv. convenanten met arbeidsinspectie
 - Vertrekken uit zorg voor elkaar / sociale “controle”
2. *Risico's*
 - Flirten met politionele
 - Middelen en info niet misbruiken
 - MW's niet de idee geven dat ze enkel meer werk krijgen
 - Controlecel mag geen afvalbak worden
 3. *Hoe MW's overtuigen?*
 - inspraak
 - gronderig intake
 - aantonen / benoemen dat reeds veel werk wordt geleverd

Repressief

- Wat kan controlecel doen?
 - Centraliseren van bestaande info
 - Bv. malafide werkgevers, ...
 - Convenanten om wettelijke gronden te creëren
 - Besef vanuit controleurs naar analogie Rotterdam
 - Netwerk uitbouwen ifv infovergaring bijv. onroerend goed in het buitenland
 - Bv. geen medewerking aan sociaal onderzoek, niet voldoen aan de plichten dus schorsing
 - Veel gericht controle aanwezige signalen
 - Kliklijn brug te ver? Officieus wel al bestaand doch toch ver om 'reclame' mee te maken
 - Accentverschuiving: niet aangegeven = niet voldaan aan informatieplicht = weigering medewerking
 - Controlerend = inherent aan dubbele rol MW OCMW doch balans bewaken binnen bestaande waarden, normen, visie van de organisatie
-

Groep 3

Preventief

1. *Ideeën uit Rotterdams verhaal bij ons? Eigen ideeën?*
 2. *Risico's*
 3. *Hoe MW's overtuigen?*
- belang van 1ste gesprek en sociaal onderzoek:
 - document cliënt
 - plichtenverhaal
 - doorvragen naar andere maatschappijen, bankuittreksels, ...
 - inhoud intake moet overeenstemmen met infosessies GOAL, Info OCMW
 - infosessies moeten op frequentere basis doorgaan
 - werken met risicokaarten
 - geeft houvast aan MW om fraudealert te zijn
 - externe communicatie: briefwisseling naar burger: belangrijk om niet alleen info te geven over rechtenverhaal maar ook plichtenverhaal in opnemen

Repressief

- Risicoprofielen: bv. per WB
-

-
- Individuele alertheid: soms gevoel dat MW heel lang wachten tot wanneer ze sanctie uitspreken, dus korter op de bal spelen
 - Interne tiplijn: bv. dienst financiën die dingen opmerkt aan de kas en doorgeeft aan de MW's
 - Meer controle

Nood aan:

- Kortere procedures
 - Mentaliteitswijziging bij de MW's: idee om te werken met vormingen voor MW's, of bv. coaching.
-

Groep 4

Preventief

- alle mogelijk informatie aanwenden om een duidelijke en eenvormige boodschap te geven over rechten en plichten
 - o infosessie
 - o GOAL
 - o Intakegesprek
- Wijzen op consequenties bij niet naleven van plichten
- Herhalen gedurende hulpverleningsproces

Repressief

- verklaring op eer uitbreiden en concreter maken:
 - o bezit en waarde van auto,
 - o Bankrekeningen, saldo, ...
 - Nut / noodzaak om systematisch om van bij het begin bankafschriften op te vragen. Meninge waren hierover verdeeld. Sommigen vinden dat dit niet hoeft. Anderen stelden voor om een onderdeel van bij het begin van de cliënt op te vragen omdat daar veel informatie is uit te halen. Misschien systematisch op te vragen?
 - Kort op de bal spelen
 - Op maat
 - o Voor sommige cliëntgroepen is repressie niet aan de orde
 - o Bv. thuislozenzorg → hier moeten andere dingen prioritair opgenomen worden
-

Algemene lijnen – conclusie uit plenum

- Creatief zijn met hetgeen reeds bestaat binnen de organisatie → verfijnen van bestaande instrumenten
 - kaders aanreiken want MW's vragen hiernaar
 - laat ons korter op de bal spelen
 - zorg dragen voor MW's en motiveren om hieraan mee te werken
 - parse krokodil → goed idee om inderdaad overbodige zinloze maatregelen te schrappen
 - samenwerken aan de mentaliteitsveranderingen: kan enkel alleen als leidinggevende om solidair samen te werken
 - heel duidelijke boodschappen geven: is essentieel wanneer je begint aan zo'n veranderingsproces
-

De Verslaggever,
Per workshop één verslaggever en aanvullende notulen door Katrien Van der Plaetsen

